

Прончаков І. Р.,

студент 5 курсу, 11 групи Інституту прокуратури
та кримінальної юстиції Національного юридичного
університету імені Ярослава Мудрого

КРИМІНОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОСОБИ КОРУПЦІОНЕРА

Анотація: у тезах розглянуто теоретичні основи поняття особи корупціонера. Визначено його особливості на основі загальних характеристик особи злочинця, які застосовуються в сучасному кримінологічному дослідженні.

Ключові слова: корупція, особа корупціонера, кримінологічна характеристика, мотив.

Анотація: в тезисах рассмотрены теоретические основы понятия личности коррупционера. Определены его особенности на основе общих характеристик личности преступника, которые применяются в современном криминологическом исследовании.

Ключевые слова: коррупция, личность коррупционера, криминологическая характеристика, мотив.

Summary: in the abstract the theoretical foundations of the concept of the identity of a corrupt official are considered. Its characteristics are determined on the basis of common characteristics of the personality of the offender, that apply in a contemporary criminological research.

Keywords: corruption, identity of a corrupt official, criminological characteristic, motive.

Визначення особи злочинця надзвичайно важливе для кримінології тим, що допомагає правоохоронним органам проводити успішні заходи профілактики вчинюваних злочинів. Ні для кого не є секретом, що одним із найважливіших завдань, які постали перед українським суспільством та державою впродовж останніх років є саме боротьба з корупційними злочинами. Однією з проблем, які стають на заваді такій боротьбі, на мою думку, є недостатнє вивчення особистісних характеристик тих, хто вчиняє корупційні злочини, та механізмів формування таких характеристик. Варто розуміти, що найефективніша боротьба з корупцією – та, в якій корупційним злочинам запобігають, а не розслідують після їх вчинення.

Складність дослідження полягає, передусім, у тому, що особа корупціонера займає особливу соціальну позицію у суспільстві. Це особа, яка уповноважена на виконання окремих функцій держави. Таким чином, корупціонер – людина, що володіє дискреційними повноваженнями, організаційно-розпорядчими, адміністративно-господарськими функціями, які вона виконує постійно, як службова особа, чи за спеціальним повноваженням.

Говорячи про спеціальних суб'єктів варто брати до уваги їх соціальний статус. Чим він вищий, тим більшими є корупційні ризики. Враховуючи такі ознаки О.Шостоко в своєму науковому дослідженні здійснила розподіл корупціонерів за наступними типами: 1) дрібний корупціонер (який отримує неправомірну вигоду у незначних розмірах за вирішення щоденних проблем громадян); 2) звичний корупціонер (які отримують неправомірну вигоду, частину з якої передають своєму керівництву в обмін на продовження роботи державного службовця); 3) ініціативний корупціонер (які, використовуючи своє соціальне становище, створюють корупційні "схеми" та долучають до роботи своїх знайомих, друзів, родичів тощо); 4) злісний (політичний) корупціонер (який, завдяки своєму високому соціальному статусу, паралізують роботу окремих органів державної влади та місцевого самоврядування з метою збільшення власного статку та отримання додаткових привілеїв) [1, с.204].

А.Поліщук проводячи аналіз особи злочинця (корупціонера), звертають увагу на те, що таку теоретико-правову категорію слід розглядати як "сукупність соціальних, психологічних та національно-моральних характеристик, які притаманні злочинцям, які вчиняють корупційні злочини" [2, с. 146]. Крім того, найхарактернішою особливістю особи корупціонера є наявність корисливого мотиву. За оцінками експертів, найбільш розповсюдженими особами – корупціонерами, виступають: 1) "бажання покращити побутовий комфорт – 31,4%; 2) бажання мати додаткові кошти для власних потреб – 24,1%; 3) незаконне збагачення у великих розмірах – 20,3%; 4) гостра необхідність в елементарних матеріальних благах – 13,9%; 5) бажання набутти високого соціального статусу – 7,4%; 6) інші спонукання – 2,9%" [3, с. 43].

Варто звернути окрему увагу на те, що особа злочинця поєднує в собі соціологічне поняття особи і юридичне поняття злочинця, через що проблема особи злочинця має вирішуватись на основі загального та соціологічного вчення про особу. Проте, варто пам'ятати, що люди досить різні за своєю суттю: одні допомагають суспільним досягненням та прогресу, в той час як інші – активно ухиляються. В такому випадку, об'єктивну цінність особи становить

не походження людини, належність до певного класу, а її соціальна позиція, внесок у загальний соціальний прогрес.

Таким чином, можна зробити висновок, що кримінологічна характеристика особи злочинця, зокрема корупційного передбачає, виявлення й вивчення трьох основних підсистем:

- а) соціального статусу особи злочинця, який визначається її приналежністю до тієї чи іншої соціальної верстви населення або групи із соціально демографічною характеристикою;
- б) соціальної функції, що охоплює сукупність видів діяльності особи як громадянина в системі суспільних відносин (рівень розвитку, знання, навички, вміння);
- в) морально-психологічну складову (соціальна позиція, інтерес, потреби, вік, стан здоров'я).

Вилучення будь-якого з цих компонентів призведе до руйнування цілісності всієї структури особи злочинця. Характеризуючи особистісні риси особи корупціонера варто відзначити добре розвинені комунікативні здібності, здатність впливу на свого співрозмовника та завоювання довіри, психологічно розвинутої особи, здатної "читати" свого співрозмовника.

Окремою найяскравішою характеристикою варто виокремити винахідливість у вчиненні корупційних злочинів, що унеможливило їх подальшу кримінальну кваліфікацію та розслідування діяння як злочину. Особа корупціонера характеризується здібністю швидко оцінювати ситуацію, що склалася, приймати рішення відповідно до умов реальної обстановки, наявності розвинутого логічного мислення. Кримінологічні дослідження особи корупціонера ускладнюються ще й тим, що із загального числа таких корупціонерів значна частина є спеціалістами та фахівцями в галузі права, що, безумовно, призводить до застосування способів протидії визначення цього діяння як кримінально караного та проведення досудового розслідування.

Список використаних джерел:

1. Шостко О. Типологія осіб які вчиняють корупційні злочини / О. Шостко // Транскордонна співпраця: проблеми та шляхи їх вирішення: Матеріали II Регіонального круглого столу. – Одеса, 28-29 вересня 2017 року. – 262 с.
2. Поліщук А. Кримінологічна характеристика особи корупціонера у системі правосуддя: Соціально демографічні ознаки // Підприємництво, господарство і право. – №10 2016. – 146 с.
3. Запобігання та протидія корупції : навч.-метод. посіб. – Одеса, 2013. – 228 с.

Міністерство освіти і науки України
Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого

АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ПРОТИДІЇ ЗЛОЧИННОСТІ

Матеріали XVIII студентської наукової конференції
з кримінології

(м. Харків, 28 листопада 2018 р.)

За загальною редакцією
професора *А. П. Гетьмана* і професора *Б. М. Головкина*

Харків
«Право»
2018

УДК 343.9:328.185(477)

А43

Редакційна колегія:

д-р юрид. наук, проф. Б. М. Головкін (*голова*);
канд. юрид. наук, доц. К. А. Автухов (*відповідальний секретар*);
д-р юрид. наук, проф. О. Ю. Шостко;
канд. юрид. наук, доц. М. Ю. Валуйська;
канд. юрид. наук, доц. С. Ю. Лукашевич;
канд. юрид. наук, доц. М. В. Романов;
канд. юрид. наук, доц. В. В. Пивоваров;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Таволжанський;
канд. юрид. наук, доц. О. В. Ткачова;
канд. юрид. наук О. В. Гальцова;
канд. юрид. наук М. О. Маршуба;
канд. юрид. наук О. В. Новіков;
канд. юрид. наук К. Д. Кулик;
канд. юрид. наук М. Ю. Кутепов;
канд. юрид. наук Н. В. Сметаніна;
зав. лабораторією Ю. Г. Бойко

А43 **Актуальні проблеми протидії злочинності : матеріали XVIII студ.**
наук. конф. з кримінології (м. Харків, 28 листоп. 2018 р.) / за заг. ред.
А. П. Гетьмана і Б. М. Головкіна. – Харків : Право, 2018. – 196 с.

ISBN 978-966-937-540-7

ISBN 978-966-937-540-7

© Національний юридичний університет
імені Ярослава Мудрого, 2018
© Оформлення. Видавництво «Право», 2018